

POSTANOWIENIE

Dnia 11 sierpnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania A. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
o zapłatę składek na ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 sierpnia 2015 r.,
zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 maja 2015 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 maja 2015 r. Sąd Apelacyjny – w sprawie A. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o zapłatę składek na ubezpieczenie społeczne – odrzucił skargę kasacyjną A. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 4 marca 2015 r.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń

społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjna przysługuje także w sprawach o odszkodowanie z tytułu wyrządzenia szkody przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że w rozpatrywanej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia została określona na kwotę 428,62 zł jako wartość składek na ubezpieczenie społeczne. W konsekwencji skarga kasacyjna jest niedopuszczalna ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia niższą niż dziesięć tysięcy złotych. Sąd Apelacyjny nie podzielił argumentacji skarżącego, że niniejsza sprawa jest sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, czy o prawo do emerytury, w których skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ i art. 477¹⁴ k.p.c.). Przedmiotem rozpatrywanej sprawy jest kwestia ewentualnego braku obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne przez A.S. z tytułu prowadzenia działalności twórczej, za okres od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1991 r., w związku z przedawnieniem. Zaskarżona decyzja z 27 lipca 2012 r. nie dotyczyła zatem objęcia ubezpieczeniem A. S., nie rozstrzygała również o jego prawie do emerytury. Sąd Apelacyjny stwierdził, że rozpatrywana sprawa nie należy do kategorii spraw o przyznanie i wstrzymanie emerytury, czy objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

W sytuacji, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia jest w niniejszej sprawie niższa niż dziesięć tysięcy złotych to skarga kasacyjna jest niedopuszczalna stosownie do przepisu art. 398² § 1 k.p.c. i podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Powyższe postanowienia Sądu Apelacyjnego zażaleniem zaskarżył pełnomocnik powoda zarzucając naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. przez odrzucenie wniesionej przez powoda skargi kasacyjnej, podczas gdy w sprawach z zakresu

ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Z tych względów wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia wskazano, że w „adekwatnych sprawach stosowne orzeczenia zapadały przed Sądem Najwyższym. W tym m.in. na uwagę zasługuje wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 8 listopada 2012 r. sygn. akt II UK 95/12 stanowiący, że „okres prowadzenia działalności artystycznej po 1973 r. może uprawniać do emerytury, tylko gdy twórca opłacił składki na ubezpieczenie społeczne na podstawie ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (t.j. Dz.U. z 1983 r. Nr 31, poz. 145).” Także Sąd Najwyższy stwierdził, że obowiązek odprowadzania składek ubezpieczeniowych spoczywa na twórcy”. Wnoszący zażalenie wskazał, że uznanie działalności za twórczą lub artystyczną i ustalenie daty jej rozpoczęcia następuje w formie decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, działającej przy ministrze właściwym do spraw kultury. Taką też decyzję otrzymał powód A. S. Osoby prowadzące taką działalność podlegają wówczas ubezpieczeniom społecznym jak pracownicy. Dopiero stwierdzone decyzją Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców wykonywanie działalności twórczej lub artystycznej i uzyskiwanie z tego tytułu przychodów, odrębnych od przychodów ze stosunku pracy, stanowi kolejny tytuł do objęcia ubezpieczeniami społecznymi. W przypadku natomiast, gdy twórcy lub artyści wykonują działalność w formie umów zlecenia lub umów o dzieło, podlegają ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywanej działalności. Twórcy i artyści, którzy otrzymali decyzję Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Z powyższego jednoznacznie wynika, że skarga kasacyjna A. S. „dotyczyła w niniejszym postępowaniu o przyznanie emerytury - objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego”.

„Co prawda jak podnosi Sąd Apelacyjny nie tyle dotyczyła ewentualnego obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne przez powoda z tytułu prowadzenia działalności twórczej co przede wszystkim objęcia go ubezpieczeniem i jego prawie do emerytury. Ustawodawca określił względem takich osób inny termin - artyści i twórcy opłacają składki za okres wykonywania działalności twórczej lub artystycznej przed dniem wydania decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców w terminie opłacania składek za miesiąc, w którym otrzymali decyzję. Sytuacja, w której organ rentowy orzeka o obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne za okres wykonywania działalności twórczej lub artystycznej oznacza objęcie powoda obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym - a zatem skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. Takie stanowisko znajdowało potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazanych na początku uzasadnienia niniejszego zażalenia jak i np. wyrok SN z dnia 20.06.2012r., I UK 140/12, Lex nr 1211542”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne.

Zarówno decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jak i wyroki Sądów w niniejszej sprawie dotyczyły składek na ubezpieczenie społeczne, które (jak stwierdzono w decyzji organu rentowego) uległy przedawnieniu. Obowiązek opłacania składki na zaopatrzenie emerytalne twórców powstawał dla osoby prowadzącej zawodowo działalność artystyczną z dniem określonym w § 16 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 1973 r. w sprawie wykonania ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (Dz.U. z 1974 r. Nr 1, poz. 1 ze zm.), a nie z dniem ustalenia tego obowiązku decyzją organu rentowego (por. § 2 ust. 2 tego rozporządzenia oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2012 r. w sprawie II UK 95/12, OSNP 2013 nr 19-20, poz. 234, LEX nr 1238102).

Kwestia objęcia skarżącego ubezpieczeniem społecznym za okres od 1977 r. do 1991 r. została rozstrzygnięta w sposób korzystny dla niego we

wcześniejszej decyzji ZUS z dnia 13 maja 2011 r. i nie stanowiła przedmiotu zaskarżonego wyroku.

Ponieważ zaskarżony skargą kasacyjną wyrok nie dotyczył ustalenia podlegania ubezpieczeniu społecznemu ani nie dotyczył też prawa do emerytury lub renty, a tylko obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne, dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona była od wykazania wartości przedmiotu zaskarżenia przekraczającego limit określony w art. art. 398² § 1 k.p.c. Pełnomocnik powoda wskazał kwotę 428,62 zł jako wartość przedmiotu zaskarżenia, dlatego w sposób prawidłowy Sąd Apelacyjny uznał, że skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie jako bezzasadne na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.